

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΘΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΣΧΕΔΙΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΣΕΙΡΑ*	ΚΣΤ' «ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΣΒΩΛΟΣ»
ΤΜΗΜΑ*	ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ (ΟΕΥ)
ΚΥΚΛΟΣ*	Β' ΕΙΔΙΚΗ ΦΑΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ
Τίτλος Μαθήματος / Εργαστηρίου*	ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
Κωδικός Μαθήματος / Εργαστηρίου*	
Σύντομη Περιγραφή Μαθήματος / Εργαστηρίου	Το μάθημα εξετάζει τη θέση της Ελλάδας στο διεθνές περιβάλλον, αναλύοντας τις βασικές εσωτερικές και διεθνείς παραμέτρους που καθορίζουν την εξωτερική πολιτική της και τους στόχους της. Οι θεματικές ενότητες εστιάζουν στη διερεύνηση των σημαντικότερων θεμάτων που αντιμετωπίζει η χώρα μας στις διεθνείς σχέσεις της, όπως είναι οι ελληνοτουρκικές σχέσεις, το Κυπριακό ζήτημα, οι σχέσεις με τα κράτη της Βαλκανικής και η επίλυση του θέματος της ονομασίας της Βόρειας Μακεδονίας. Επίσης, εξετάζεται ο ρόλος των διεθνών οργανισμών όπως η ΕΕ και το ΝΑΤΟ, καθώς και οι σχέσεις με τις ΗΠΑ και άλλες σημαντικές χώρες της Ευρώπης και της ευρύτερης περιοχής.
Συνολικές Ώρες	30
Στόχος Μαθήματος	Κεντρικός στόχος του μαθήματος είναι η απόκτηση γνώσεων για τους διεθνείς και εσωτερικούς παράγοντες προσδιορισμού της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής. Παράλληλα, το μάθημα αποσκοπεί στην ανάπτυξη βασικών δεξιοτήτων ανάλυσης εξωτερικής πολιτικής και των αποφάσεων που λαμβάνονται και υλοποιούνται στο πλαίσιο της εξωτερικής πολιτικής της χώρας.

* Τα πεδία συμπληρώνονται από την ΕΣΔΔΑ

Ειδικοί στόχοι:		
1. Γνώσεις	Το μάθημα θα εφοδιάσει τις σπουδάστριες/-ες με γνώσεις για: a) Τα βασικά χαρακτηριστικά του διεθνούς περιβάλλοντος και της περιφέρειας που επηρεάζουν την ελληνική εξωτερική πολιτική, b) τους εσωτερικούς παράγοντες που επηρεάζουν τη διαμόρφωση των συμφερόντων των κρατών, c) τη διαδικασία λήψης αποφάσεων εξωτερικής πολιτικής, d) τα κεντρικά θέματα της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής και τις ελληνικές θέσεις. e) την Ευρωπαϊκή Ένωση στην ελληνική εξωτερική πολιτική.	
2. Δεξιότητες	Το μάθημα αποσκοπεί στην κατανόηση της φύσης του διεθνούς συστήματος, καθώς και των συνθηκών και των παραμέτρων που επηρεάζουν θετικά ή αρνητικά την ανάπτυξη της συνεργασίας της Ελλάδας με άλλα κράτη σε διμερές ή πολυμερές επίπεδο. Στην προώθηση των ελληνικών θέσεων και των ελληνικών συμφερόντων. Επίσης, αποσκοπεί στην ανάπτυξη της ικανότητας ανάλυσης των παραγόντων που επηρεάζουν την ελληνική εξωτερική πολιτική και της ικανότητας σύνθεσης πολιτικών προτάσεων που προάγουν σταθερούς στόχους της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής και απαντάνε σε νέες προκλήσεις.	
3. Στάσεις/Συμπεριφορές	Η επιτυχής ολοκλήρωση του μαθήματος θα εμπεδώσει την κατανόηση των ελληνικών θέσεων σε θέματα εξωτερικής πολιτικής. Θα κάνει κατανοητή τη σημασία της προώθησης των ελληνικών συμφερόντων σε διμερές ή σε πολυμερές επίπεδο. Θα προάγει το πνεύμα διεθνούς συνεργασίας με άλλα κράτη στη βάση της αμοιβαιότητας και του σεβασμού των κανόνων του δημοσίου διεθνούς δικαίου.	
Μέθοδοι Διδασκαλίας / Εκπαιδευτικές Τεχνικές	Παρουσιάσεις, εισηγήσεις, παραδείγματα, ερωτήσεις-απαντήσεις, μελέτες περίπτωσης. Πρακτικές εφαρμογές της θεωρίας σε θέματα της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής για καλύτερη κατανόηση της.	
Αξιολόγηση Μαθήματος / Εργαστηρίου (Σημειώστε με X)	X	Ανοικτές Ερωτήσεις Γνώσεων – Μελέτη Περίπτωσης (θεωρητικά μαθήματα κυρίως)
		Ερωτήσεις Πολλαπλής Επιλογής
		Εκπόνηση ατομικής εργασίας
		Εκπόνηση ομαδικής εργασίας και παρουσίασης
		Συνδυασμός των παραπάνω (προσδιορισμός βαθμολόγησης)
		Άλλη, προσδιορίστε:

Προϋποθέσεις Υποδομών	Αίθουσα με Η/Υ συνδεδεμένο στο διαδίκτυο, μηχανήμα προβολής PowerPoint, πίνακες διδασκαλίας	
Απαραίτητα Εκπαιδευτικά Μέσα	Η/Υ συνδεδεμένο στο διαδίκτυο, μηχανήμα προβολής PowerPoint, πίνακες διδασκαλίας με μαρκαδόρους διαφόρων χρωμάτων.	
Απαραίτητο Λογισμικό	Windows Powerpoint, browser, Adobe/PDF	
Εκπαιδευτικό – Υποστηρικτικό Υλικό (Σημειώστε με X)	X	Σημειώσεις Εισηγητή
	X	Παρουσιάσεις Εισηγητή
	X	Μελέτες Περίπτωσης
	X	Άρθρα – Μελέτες – Αποσπάσματα
		Θεσμικό Πλαίσιο – Νόμοι
		Πρότυπα
		Εγχειρίδια Χρήσης
		Ψηφιακό Υλικό – Λογισμικό
	X	Διαδικτυακοί Τόποι
	X	Σχετική Βιβλιογραφία

**ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ / ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ
ΚΑΤΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ**

α/α	Τίτλος Διδακτικής Ενότητας	Αναλυτική Περιγραφή Διδακτικής Ενότητας	Διάρκεια (ώρες)
1	Η Ελλάδα στο διεθνές και περιφερειακό σύστημα	Οι σκοποί της εξωτερικής πολιτικής. Το διεθνές σύστημα και η κρατική κυριαρχία. Ο ρόλος της ισχύος στην εξωτερική πολιτική κρατών. Ανάλυση του συσχετισμού ισχύος Ελλάδας-Τουρκίας. Ο συστημικός ρόλος των ΗΠΑ μεταπολεμικά και μετά το 1990. Περιφερειακό υπο-σύστημα Ελλάδα: ΗΠΑ και ΕΕ στα Βαλκάνια μετά το 1990.	4
Ενδεικτική βιβλιογραφία		Εγχειρίδιο μαθήματος κεφ. 1	
Διαδικτυακοί Τόποι		Ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών https://www.mfa.gr/exoteriki-politiki/periferiaki-politiki/dytika-valkania.html	

α/α	Τίτλος Διδακτικής Ενότητας	Αναλυτική Περιγραφή Διδακτικής Ενότητας	Διάρκεια (ώρες)
2	Διεθνείς θεσμοί και εξωτερική πολιτική	Οι λειτουργίες των διεθνών θεσμών στη διεθνή συνεργασία. Τα οφέλη από τη συμμετοχή σε διεθνείς	4

		οργανισμούς για τα μικρά κράτη. Η περίπτωση της ΕΕ. Η Ελλάδα και η Τουρκία στο ΝΑΤΟ. Η θέση υπέρ της ένταξης των γειτονικών κρατών της Ελλάδας στην ΕΕ.	
Ενδεικτική βιβλιογραφία		Εγχειρίδιο μαθήματος κεφ. 2 και 3	
Διαδικτυακοί Τόποι		Ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών https://www.mfa.gr/exoteriki-politiki/i-ellada-stous-diethneis-organismous/ https://www.mfa.gr/exoteriki-politiki/i-ellada-stin-ee/ https://www.mfa.gr/zitimata-ellinotourkikon-sheseon/	

α/α	Τίτλος Διδακτικής Ενότητας	Αναλυτική Περιγραφή Διδακτικής Ενότητας	Διάρκεια (ώρες)
3	Ελληνοτουρκικές σχέσεις Ι: Αιγαίο, Θράκη.	Επισκόπηση θεμάτων ελληνοτουρκικών σχέσεων. Η σημασία της Συνθήκης της Λωζάνης. Ζητήματα που θέτει η Τουρκία: -Μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης. -Αποστρατιωτικοποίηση των ελληνικών νησιών του Αιγαίου. -Διαφορετικό εύρος εθνικού εναέριου χώρου και χωρικών υδάτων. -Κυριαρχικό δικαίωμα για επέκταση ελληνικών χωρικών υδάτων & τουρκικό casus belli. -Οριοθέτηση υφαλοκρηπίδας και θαλασσιών ζωνών. -Παραβάσεις στο FIR Αθηνών, αρμοδιότητα διάσωσης. Η θέση περί παραπομπής της οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας στο ΔΔΧ.	4
Ενδεικτική βιβλιογραφία			
Διαδικτυακοί Τόποι		Ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών https://www.mfa.gr/zitimata-ellinotourkikon-sheseon/	

α/α	Τίτλος Διδακτικής Ενότητας	Αναλυτική Περιγραφή Διδακτικής Ενότητας	Διάρκεια (ώρες)
4	Ελληνοτουρκικές σχέσεις ΙΙ: Στρατηγικές διαστάσεις	Ταυτότητα, πολιτική και στρατηγική κουλτούρα στις διμερείς σχέσεις. Διερεύνηση του ρόλου της ελληνικής και της τουρκικής ηγεσίας στην εξωτερική πολιτική.	4

		Οικοδόμηση εμπιστοσύνης και προϋποθέσεις διαλόγου. Αντιλήψεις στην εξωτερική πολιτική. Το δίλημμα ασφαλείας μεταξύ Ελλάδας-Τουρκίας. Τουρκικές διεκδικήσεις-Ίμια. Διαχείριση κρίσεων στην εξωτερική πολιτική. Η έννοια της ασφάλειας και αποτρεπτική στρατηγική.	
Ενδεικτική βιβλιογραφία		Εγχειρίδιο μαθήματος κεφ. 3 και 4 Ηρακλειδής et al. (1994) Ήφαιστος & Πλατιάς (1992)	
Διαδικτυακοί Τόποι		Ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών https://www.mfa.gr/exoteriki-politiki/i-ellada-stous-diethneis-organismous/ https://www.mfa.gr/exoteriki-politiki/i-ellada-stin-ee/ https://www.mfa.gr/zitimata-ellinotourkikon-sheseon/	

α/α	Τίτλος Διδακτικής Ενότητας	Αναλυτική Περιγραφή Διδακτικής Ενότητας	Διάρκεια (ώρες)
5	Το Κυπριακό ζήτημα και Ανατολική Μεσόγειος	Το Κυπριακό ζήτημα: επισκόπηση και τρέχουσα κατάσταση. Το Κυπριακό ζήτημα στην ελληνική εξωτερική πολιτική, Η κατάσταση στην Ανατολική Μεσόγειο: -το δίκαιο της θάλασσας στην Ανατολική Μεσόγειο και η σημασία του Καστελόριζου. -το τουρκο-λιβυκό μνημόνιο για την ΑΟΖ. -3μερής συνεργασία Ελλάδα-Κύπρου-Ισραήλ (και Αιγύπτου) στην Ανατολική Μεσόγειο.	4
Ενδεικτική βιβλιογραφία		Ευαγόρου (2010)	
Διαδικτυακοί Τόποι		Ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών https://www.mfa.gr/zitimata-ellinotourkikon-sheseon/	

α/α	Τίτλος Διδακτικής Ενότητας	Αναλυτική Περιγραφή Διδακτικής Ενότητας	Διάρκεια (ώρες)
6	Η Ελλάδα και τα Βαλκάνια	Το θέμα της ονομασίας της Βορείου Μακεδονίας, το ιστορικό του θέματος και η συμφωνία των Πρεσπών. Θέματα ελληνοαλβανικών σχέσεων.	4

		Η εξωτερική πολιτική στα δυτικά βαλκάνια.	
Ενδεικτική βιβλιογραφία		Zahariadis (1994) Triantafyllou (2005) Κοντονής (2005) Κοππά (2005)	
Διαδικτυακοί Τόποι		Ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών: https://www.mfa.gr/to-zetema-tou-onomatos-tes-boreias-makedonias/ https://www.mfa.gr/exoteriki-politiki/periferiaki-politiki/dytika-valkania.html	

α/α	Τίτλος Διδακτικής Ενότητας	Αναλυτική Περιγραφή Διδακτικής Ενότητας	Διάρκεια (ώρες)
7	Η Ελλάδα στην ΕΕ.	Πολιτικές όψεις της οικονομικής συνεργασίας. Ο εξευρωπαϊσμός της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής. ΚΕΠΠΑΑ, PESCO και η Ελλάδα. Η ελληνική εξωτερική πολιτική στα χρόνια της οικονομική κρίσης. Μεταναστευτικό-προσφυγικό, ΕΕ και Τουρκία. ΕΕ και δυτικά Βαλκάνια.	2
Ενδεικτική βιβλιογραφία		Myrianthis, M.L. (2019) Stavridis (2003) Dokos (2015)	
Διαδικτυακοί Τόποι		Ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών: https://www.mfa.gr/exoteriki-politiki/i-ellada-stin-ee/ https://www.mfa.gr/exoteriki-politiki/i-ellada-stin-ee/keppa.html Ευρωπαϊκή Ένωση: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/policy/eu-and-western-balkans_en https://eeas.europa.eu/topics/common-foreign-security-policy-cfsp_en https://pesco.europa.eu/	

α/α	Τίτλος Διδακτικής Ενότητας	Αναλυτική Περιγραφή Διδακτικής Ενότητας	Διάρκεια (ώρες)
8	Σχέσεις Ελλάδας - ΗΠΑ.	Επισκόπηση των διμερών σχέσεων. Οι ΗΠΑ στα θέματα ελληνικής εξωτερικής πολιτικής.	2

		Η σημασία της ομογένειας στην ελληνική εξωτερική πολιτική. Η Εξωτερική πολιτική των μικρών κρατών και οι σχέσεις τους με τις μεγάλες δυνάμεις.	
Ενδεικτική βιβλιογραφία		Κόντης (2005) Binder (2012)	
Διαδικτυακοί Τόποι			

Ενδεικτική Βιβλιογραφία Μαθήματος • Featherstone, Kevin & George Kazamias (2000) Introduction: Southern Europe and the Process of 'Europeanization'. South European Society and Politics, 5:2, 1-24, DOI: 10.1080/13608740508539600 • Gilpin, Robert (1998): Η πολιτική οικονομία των διεθνών σχέσεων, τόμος Α'. Αθήνα: Gutenberg. • Gilpin, Robert (2001): Global political economy, understanding the international economic order. Princeton: Princeton University Press. • Hudson, Valerie (2017): Ανάλυση εξωτερικής πολιτικής, από την εμπειρία στη θεωρία. Αθήνα: Πεδίο-Επιστημονικές εκδόσεις. • Jackson, Robert & Sorensen, Georg (2006): Θεωρία και μεθοδολογία των διεθνών σχέσεων, η σύγχρονη συζήτηση. Αθήνα: Gutenberg. • Kassimeris, Christos (2008): NATO and the Aegean Disputes. Defense & Security Analysis, 24:2, pp. 165-179, DOI: 10.1080/14751790802124964. • Kindleberger, Charles P. (1986 [1973]): The world in depression, 1929-1939. Berkley: University of California Press – revised and enlarged edition. • Litsas, Spyridon (2014): The Greek Failing State and Its 'Smart Power' Prospects: A Theoretical Approach. Mediterranean Quarterly, Vol. 25, No. 3, pp. 52-73. • Myrianthis, M.L. (2019): UNCLOS 1982, The Mediterranean area and EU's Southern Rim. ELIAMEP, Working Paper No 105/2019, April. • Olson, Mancur (1991): Η λογική της συλλογικής δράσης. Αθήνα: Παπαζήσης. • Poulton, Hugh (2000): Ημίψηλο, γκρίζος λύκος και ημισέληνος, ο τουρκικός εθνικισμός και η δημοκρατία της Τουρκίας. Αθηνά: Οδυσσέας. • Dokos, Thanos (2015): Greek Foreign Policy Under the Damocles Sword of the Economic Crisis. Konrad Adenauer Stiftung – Κάτοπτρον, 2, Απρίλιος 2015. • Triantaphyllou, Dimitrios (2005): The Priorities of Greek Foreign Policy Today. Southeast European and Black Sea Studies, vol. 5, no. 3, September, pp. 327-346. • Zahariadis, Nikolaos (1994): Nationalism and small state foreign policy: the Greek response to the Macedonian issue. Political Science Quarterly, 109 (4), pp. 647-668. • Βρυώνης, Σπύρος (1993): Το τουρκικό κράτος και η ιστορία, η Κλειώ συναντά τον γκρίζο λύκο. Θεσσαλονίκη: IMXA. • Γιαλλουρίδης, Χριστόδουλος Κ. & Παναγιώτης Ι. Τσάκωνας (επιμ.) (1999): Ελλάδα και Τουρκία - μετά το τέλος του ψυχρού πολέμου. Αθήνα: Ι. Σιδέρης. • Ευαγόρου, Ευαγόρας (2010): <i>Οι ελληνοτουρκικές σχέσεις από το 1923 έως σήμερα, θεωρία διεθνών σχέσεων και στρατηγική</i>. Αθήνα: Εκδόσεις Ποιότητα. • Ηρακλειδής, Αλέξης, Κωστάκος Γ., Φραγκονικολόπουλος Χρ. (1994): Διεθνείς διενέξεις, αντιμετώπιση και επίλυση. Αθήνα: Εκδόσεις Ι. Σιδέρης. • Ήφαιστος, Παναγιώτης & Πλατιάς, Αθανάσιος (1992): Ελληνική αποτρεπτική στρατηγική. Αθήνα: Παπαζήσης. • Κόντης, Αντώνης (2005): <i>Η διασπορά: μέσο άσκησης εξωτερικής πολιτικής, στο: 30 Χρόνια Ελληνικής Εξωτερικής Πολιτικής: 1974-2004</i>, Αθήνα: Λιβάνης, των: Αρβανιτόπουλος, Κ. και Μ. Κοππά (επιμ.), σελ. 254-76

- Κοππά, Μαριλένα (2005): *Ελληνική Βαλκανική πολιτική 30 χρόνια μετά, στο: 30 Χρόνια Ελληνικής Εξωτερικής Πολιτικής: 1974-2004*, Αθήνα: Λιβάνης, των: Αρβανιτόπουλος, Κ. και Μ. Κοππά (επιμ.), σελ. 47-58.
- Κοντονής, Χαράλαμπος (2005): *Η Διαβαλκανική Συνεργασία 1974-2004: Τριάντα Χρόνια Ελληνικής Βαλκανικής Περιφερειακής Πολιτικής, στο 30 Χρόνια Ελληνικής Εξωτερικής Πολιτικής: 1974-2004*, των Αρβανιτόπουλος Κ. και Μ. Κοππά (επιμ.), Αθήνα: Λιβάνης, σελ. 32-46.
- Κουγιού Σαράντης (2016): *Η διεθνής συνεργασία στην έρευνα και στην καινοτομία με την αξιοποίηση της Ομογένειας Μετατρέποντας το «brain drain» σε «brain gain»*. ΕΛΙΑΜΕΠ, κείμενο πολιτικής Νο 25.
- Κουσκουβέλης, Ηλ. & Λίτσας Σπ. (επιμ.) (2013): *Το στρατηγικό βάθος και η Τουρκία*. Αθήνα: Ποιότητα.
- Ομάδα διαχείρισης συγκρούσεων του Χάρβαρντ (2001): *Συγκριτικές ειρηνευτικές διαδικασίες, μία ανάλυση των διαδικασιών διαπραγμάτευσης και συμφιλίωσης*. Αθήνα: Εκδόσεις Α. Α. Λιβάνη.
- Σαββαΐδης, Γεώργιος (2019): *Ανάλεκτα ελληνικής διπλωματίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.
- Συρίγος, Άγγελος & Ε. Χατζηβασιλείου (2019): *Η συμφωνία των Πρεσπών και το Μακεδονικό*. Αθήνα: Πατάκης.
- Τσάκωνας Παναγιώτης (επιμ.) (2002): *Ελλάδα και Τουρκία, μετά το τέλος του ψυχρού πολέμου*. Αθήνα: Σιδέρης Ι.
- Χιλ, Κρίστοφερ (2018): *Η εξωτερική πολιτική στον 21ο αιώνα*. Πανεπιστημιακές εκδόσεις Κρήτης.

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ο Εισηγητής &
συγγραφέας του
εκπαιδευτικού υλικού

Δρ Σαράντης Κουγιού